

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

Davacı : Mey İçki Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Vekili : Av. Dr. H. Ercüment Erdem
Şehit Nevres Bulvarı, No:10, Kat:7 Montrö/İZMİR

Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza B-3 Blok Bilkent/ANKARA
Vekili : Av. Dr. Nagehan Özseyhan - Aynı adreste

İstemin Özeti : Rekabet Kurulu'nun 10.09.2007 tarih ve 07-70/863-326 sayılı kararının; kararda yer verilen değerlendirmelerden büyük bir kısmı için hiç bir gerekçe gösterilmediği gibi, varılan sonuçların herhangi bir bilimsel inceleme ve pazar araştırmasına da dayanmadığı, aksine, yapılan tespitlerin olasılıklara ve delil niteliği taşımayan belgelere dayandığı, kararda birbiriyle çelişen değerlendirmelerin ve açık bilgi yanlışlarının bulunduğu, ilgili ürün pazarı tespitinde, rakı-şarap pazarında tüketici davranışındaki değişikliklerin ve buna bağlı ikame edilebilirlik oluşumunun dikkate alınmadığı, bu nedenle kararın eksik ve hukuka aykırı olduğu, rakı pazarında uzun yıllar tekel konumunda faaliyet gösterdikleri, 2004 yılında rekabete açılan rakı pazarının, her gün yeni bir teşebbüsün girdiği ve yeni ürünlerin satışa sunulduğu henüz oluşum aşamasında bir pazar olduğu, henüz oluşum aşamasında bir pazarda hâkim durum tespiti yapılmasının uygun olmadığı, şirket sözleşmelerine bizzat Rekabet Kurulu'nun 19.11.2004 tarih ve 04-72/1052-263 sayılı kararı ile tanınmış olan muafiyetin geri alınabilmesi için 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 13. maddesinde belirtilen koşulların gerçekleşmesi gerektiği, bu koşulların hiçbirinin söz konusu olmadığı, sözleşmelerin hem grup muafiyetin, hem de bireysel muafiyetin koşullarını taşıdığı, tüm teşebbüsler tarafından uygulanan "bedelsiz ürün verilmesi", "belirli bir miktar ürün satın alma zorunluluğu", "servis sıklığı" gibi uygulamalardan tamamen ve hiç bir açıklama yapılmaksızın mahrum bırakılmasının mümkün olmadığı, kararın yabancı rekabet otoritelerinin kararlarına, 4054 sayılı Kanun'a ve Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Yeterli araştırmalar ve gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, hukuka uygun tespit ve gerekçelere dayanarak karar verildiği, kararın gerekçesiz olduğu, olasılıklar üzerine kurulduğu, kararda çelişen hükümler olduğu ve bilgi yanlışlığı olduğuna ilişkin tüm iddiaların yersiz ve mesnetsiz olduğu, pazar tespiti ve değerlendirmeleri ile "olgunlaşmış pazar" belirlemesinin yerinde olduğu, sonuç olarak dava konusu Kurul kararının yetki, biçim, sebep, konu ve amaç bakımından hukuka uygun bir karar olduğu belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Zühal Aysun SUNAY'ın Düşüncesi : Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

Danıştay Savcısı Ünal DEMİRCİ'nin Düşüncesi : Dava; rakı pazarında hakim durumda olduğu tespit edilen davacı şirketin nihai satış noktalarıyla yaptığı mal alım sözleşmelerinin, teşebbüsün pazar payı itibariyle, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanamadığına; rakip ürünleri satmama yükümlülüğü içermesi nedeniyle söz konusu sözleşmelerin ve bu sözleşmelere dayanan ya da fiilen münhasırlığa yol açan bedelsiz ürün, indirim, servis sıklığının değiştirilmesi gibi uygulamaların, 4054 sayılı Kanunun 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmaz etkilere sahip olduğuna, dolayısıyla anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet tanınamayacağına ilişkin Rekabet Kurulunun 10.9.2007 tarih ve 07-70/863-326 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 4. maddesinde, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olan teşebbüslerarası anlaşmaların, uyumlu eylemlerin ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtildikten sonra, Kanunun 5. maddesinde Kurulun;

a) Malların üretim ve dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olarak fazla sınırlanmaması şartlarının tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebileceği öngörülmüş; Kanunun 13. maddesinde ise, muafiyet ve menfi tespit kararlarının hangi hallerde geri alınabileceği ya da tarafların belirli davranışlarının hangi hallerde yasaklanabileceği düzenlenmiş, kararın alınmasına esas teşkil eden herhangi bir olayda değişiklik olması, kararın söz konusu anlaşma hakkında yanlış veya eksik bilgiye dayanarak verilmiş olması bu haller arasında sayılmıştır.

Görüldüğü üzere 4. maddede belirtilen yasak mutlak olmayıp, 5. maddede sayılan şartlarının tamamının varlığı halinde rekabeti kısıtlayıcı uygulamalara 4. madde yasağından muafiyet tanınabilmektedir. Bunun için öncelikle rekabeti kısıtlayıcı anlaşmanın veya uyumlu davranışın ya da teşebbüs birliği kararlarının ekonomi üzerinde olumlu etkiler doğururken, bu yararlı etkinin tüketiciye yansması, rekabetin ilgili piyasanın önemli bir bölümünde ortadan kalkmaması gerekmekte, bu şartlardan herhangi birinin ortadan kalkması halinde ise muafiyet kararları geri alınabilmektedir.

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin (25.05.2007/26532 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik) 2. maddesinin ikinci fıkrasında, bu Tebliğ ile sağlanan muafiyet, sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşması durumunda uygulanacağı, 6.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

maddesinin birinci fıkrasında ise, bu Tebliğ ile muafiyet tanınmış bir anlaşmanın, Kanunun 5. maddesinde düzenlenen şartlarla bağdaşmaz etkiye sahip olduğunun tespit edilmesi halinde, Rekabet Kurulu'nun Kanunun 13. maddesine dayanarak, anlaşmaya bu Tebliğ ile tanınan muafiyeti geri alabileceği, 2007/2 sayılı Tebliğin geçici 2. maddesinde de, 2007/2 sayılı Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihte (25.05.2007) 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanmakta olan, ancak 2002/2 sayılı Tebliğin 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesinde öngörülen kapsamın dışında kalan anlaşmaların bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde 4054 sayılı Kanunun 5. maddesinde düzenlenen şartlara uygunluğunun sağlanmasının gerektiği kurala bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden; pazar payı itibarıyla rakı piyasasında hakim durumda olan davacı şirketin (Mey İçki Sanayi ve Ticaret A.Ş.), nihai satış noktaları ile yapmış olduğu standart nitelikteki mal alım sözleşmelerine muafiyet tanınması yolundaki başvurusu üzerine 19.11.2004 tarih ve 04-72/1052-263 sayılı Rekabet Kurulu kararıyla, söz konusu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğuna karar verildiği, Elda Pazarlama Ticaret A.Ş. (Elda) ile iki satış noktasındaki kişilerin münhasırlığa yol açan sözleşmelerin pazara giriş engeli teşkil ettiği ve grup muafiyetinin kaldırılması yolundaki şikayetleri üzerine iddiaların incelenmeye alındığı, bu bağlamda Eylül/2004'e kadar %100 pazar payına sahip olan davacı şirketin, pazara yeni oyuncuların girmesinden sonra pazar payının azaldığı, ancak pazar payının %75'in altına inmediği, dolayısıyla rakı pazarı piyasasındaki pazar payının yüksek seviyelerde seyrettiği, piyasanın serbestleşmesine rağmen teşebbüsün yüksek pazar payını koruduğu, davacı şirketin güçlü markalarıyla özellikle de satış noktalarında bulundurulması zorunlu ürün niteliğinde olan Yeni Rakıyla sahip olduğu marka gücünün pazara yeni girişlerin önündeki başlıca engellerden birini teşkil ettiği, davacı şirketin nihai satış noktaları ile yapmış olduğu standart nitelikteki mal alım sözleşmelerinde, Mey İçki'nin ürünleriyle aynı kategorilerde olan rakip ürünlerinin satılmamasının ve reklamının yapılmamasının kurala bağlandığı, ayrıca anlaşmanın özel hükümler bölümünde, değişik kategorilerdeki ürünler için ayrı kotaların belirlendiği, sözleşme şartlarına bağlı kalınması ve belirlenen kotaların sözleşme süresi içinde doldurulması şartına dayalı olarak satış noktalarına iskonto, bedelsiz ürün gibi çeşitli avantajların sağlandığı tespitlerine yer verildikten sonra, %40'ı aşkın pazar payına sahip olan davacı şirketin nihai satış noktalarıyla yaptığı mal alım sözleşmelerinin, teşebbüsün pazar payı itibarıyla 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi uyarınca grup muafiyeti kapsamı dışına çıktığına, rakip ürünleri satmama yükümlülüğü içermesi nedeniyle söz konusu sözleşmelerin ve bu sözleşmelere dayanan ya da fiilen münhasırlığa yol açan bedelsiz ürün, indirim, servis sıklığının değiştirilmesi gibi uygulamaların, 4054 sayılı Kanunun 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmaz etkilere sahip olduğuna, dolayısıyla anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet tanınamayacağına karar verildiği anlaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

Bu durumda, davacı şirketin rakı piyasasındaki pazar payının %40'ı aşması nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan muafiyetin 2007/2 sayılı Tebliğ ile yapılan değişiklikle geri alınmasında ve nihai satış noktaları ile akdedilen, rekabet etmeme yükümlülüğü ve bu etkiyi doğuran diğer sınırlamaları içeren sözleşmelerdeki hükümler nedeniyle bireysel muafiyetin tanınmamasına ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hakimi'nin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

Dava; rakı pazarında hâkim durumda olduğu tespit edilen davacı şirketin nihai satış noktalarıyla yaptığı mal alım sözleşmelerinin, teşebbüsün pazar payı itibarıyla, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanamadığına, rakip ürünleri satmama yükümlülüğü içermesi nedeniyle söz konusu sözleşmelerin ve bu sözleşmelere dayanan ya da fiilen münhasırlığa yol açan bedelsiz ürün, indirim, servis sıklığının değiştirilmesi gibi uygulamaların, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmaz etkilere sahip olduğuna, dolayısıyla anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet tanınmayacağına ilişkin Rekabet Kurulu'nun 10.09.2007 tarih ve 07-70/863-326 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 4. maddesinin ilk fıkrasında, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olan teşebbüslerarası anlaşmaların, uyumlu eylemlerin ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş, ikinci fıkrasında bu hallerin neler olduğu sayılmıştır.

Kanun'un 5. maddesinin ilk fıkrasında, "Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir." denildikten sonra, bunun koşulları "a) Malların üretim ve dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b) Tüketicinin bundan yarar sağlanması,

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması" olarak sayılmıştır. Bu maddenin son fıkrasında da, Kurul'un birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği belirtilmiş, Kanun'un 13. maddesinde ise, kararın alınmasına esas teşkil eden herhangi bir

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

olayda değişiklik olması, karara bağlanan şartların veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, kararın söz konusu anlaşma hakkında yanlış veya eksik bilgiye dayanarak verilmiş olması hallerinde muafiyet ve menfi tespit kararlarının geri alınabileceği ya da tarafların belirli davranışlarının yasaklanabileceği kurala bağlanmıştır.

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin 1. maddesinde; Tebliğin amacının, dikey anlaşmaların 07.12.1994 tarih ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşullarını belirlemek olduğu ifade edilmiş, Tebliğin "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde ise, üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmaların (dikey anlaşmaların) bu Tebliğde belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulduğu, (Değişik: 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği; RG- 25.05.2007, 26532) bu Tebliğ ile sağlanan muafiyetin, sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması durumunda uygulandığı, tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren dikey anlaşmalarda muafiyet, alıcının dikey anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması koşuluyla uygulanacağı düzenlenmiş, Tebliğ'deki değişikliklerin geçiş sürecini belirleyen Geçici 2. maddesinde ise; "2007/2 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihte 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanmakta olan, ancak 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2007/2 sayılı Tebliğ ile değiştirilmesi maddesinde öngörülen kapsamın dışında kalan anlaşmaların bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde 4054 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinde düzenlenen şartlara uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." kuralı yer almaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; Mey İçki Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Mey İçki)'nin rakı pazarında hakim durumda olduğunu ve tüm içkilere yayılan geniş bir ürün yelpazesine sahip bulunduğunu, nihai satış noktalarıyla yaptığı münhasır satış anlaşmalarının pazara giriş engelleri yarattığını ve 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen şartlarla bağdaşmadığını ve bu bağlamda söz konusu anlaşmalara 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinin geri alınması için aynı Tebliğ'in 13. maddesi çerçevesinde bir inceleme başlatılması gerektiği, ayrıca, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Düzenleme Kurumu'nun (TAPDK) çıkarmış olduğu Tütün Mamulleri, Alkol ve Alkollü İçkilerin Toptan ve Perakende Satışı ile Satış Belgelerine İlişkin Yönetmelik'in 13. maddesindeki "...perakende satıcılar, tüketici talepleri doğrultusunda her türlü ürünü bulundurur ve bunları adil bir şekilde teşhir ederler. Hiçbir firma veya ürüne üstünlük sağlayan düzenleme yapılamaz." hükmü gereği münhasır satış anlaşmalarının sektörel mevzuata da aykırılık teşkil ettiği, Mey İçki'nin münhasırlığa yol açan uygulamalarının bulunduğu iddialarıyla yapılan başvurular üzerine yapılan inceleme sonucunda; olaya ilişkin olarak, %40'ın üzerinde pazar payına sahip davacı

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

şirketin yaptığı inceleme konusu dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi kapsamı dışına çıkmış olduklarından, mevcut durumda grup muafiyetinden yararlanmadığı, bu durum karşısında, söz konusu anlaşmalara ilişkin yapılan bireysel muafiyet değerlendirmesi yapıldığı, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre, Rekabet Kurulu'nun maddedeki şartların tamamının varlığı halinde bir anlaşmanın Kanun'un 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebileceği, hakim durumda olan teşebbüsler tarafından münhasırlık içeren anlaşmalar yoluyla pazarın bir bölümünü bağlamanın, rakiplerin pazara girişini önlemek ya da pazara yeni girmiş ve en az kendisi kadar verimli olan rakipleri pazar dışına itme amacıyla zarar etmeden uygulanabilecek bir strateji olduğu, bu stratejinin özellikle ölçek ekonomilerinin ve sabit maliyetlerin önemli olduğu piyasalarda kullanıldığı, rakı piyasasında da, piyasaya girerken tesis kurmak için yapılan sabit yatırım maliyetleri çok yüksek olmasa da, marka imajının oluşturulması ve geliştirilmesi ile tüketici gözünde ürünün bilinirliğinin artırılması ve ürün farklılaştırması için sürekli olarak yapılması gereken ve yine sabit maliyet niteliğinde olan reklam ve pazarlama harcamalarının son derece yüksek olduğu, bu durumun birim maliyetlerin rakı pazarına yeni giren teşebbüs için hakim durumdaki teşebbüse nazaran yüksek olmasına neden olduğu, özellikle hakim durumdaki teşebbüsün ürünü satış noktası için bulundurulması zorunlu (*must-stock*) konumda iken, pazara yeni giren rakip teşebbüslerin ilk anda ürünlerini satabilecekleri müşteri kitlesinin sınırlı oluşu, iki teşebbüsün karşılaştıkları talep yapısının farklılaşmasına yol açtığı, bunun sonucu olarak hakim durumdaki teşebbüsün münhasırlık anlaşmaları ya da satış kotalarını kullanarak rakibini pazar dışına itebildiği, bu durumda, hakim durumdaki teşebbüsün münhasırlık anlaşmalarıyla satış noktalarını kendine bağlayarak, yeni girecek teşebbüsün satış yapabileceği nokta sayısını azaltabileceği, açık nokta sayısının kritik bir seviyenin altına düşmesi halinde pazara en az kendisi kadar verimli rakiplerin girmesini önleyebileceği ya da giriş aşamasındaki rakiplerini pazar dışına itebileceği, dolayısıyla, rakı pazarında hakim durumda olan teşebbüsün nihai satış noktaları ile münhasırlık anlaşmaları yapması, bu anlaşmaların yapıldığı noktaların satış hacmi toplam pazar içerisinde düşük bir oranda olsa bile dışlayıcı etki ortaya çıkarabileceği, bu noktada önemli olan fiilen rakiplerinin erişimine kapatılan nokta sayısı (ya da hacmi) değil, hakim durumdaki teşebbüsün bu yolu kullanarak pazarın önemli bir bölümünü kapatabilecek güce sahip olduğu, ilişkiye özel yatırımların korunması veya belirli mal ve hizmetlerin alımı ya da satımı için gerçekleşmesinin ön koşul olduğu önemli know-how aktarımı gibi objektif bir gerekçenin yokluğunda, hakim durumdaki teşebbüsün son satış noktalarıyla yaptığı ve dışlayıcı etki doğurabilecek münhasır nitelikteki dikey anlaşmaların muafiyetle korunmadığı, davacı şirketin distribütörleri ile değil fakat nihai satış noktaları ile yapmakta olduğu ve ürünlerin yalnızca davacı şirketten satın alınmasını öngören anlaşmaların pazarı önemli ölçüde rakiplere kapatma riski taşıdığı henüz bu tipte anlaşmaların pazarın satış hacmi bazında yaklaşık %19'unu kapsamasının da durumun ciddiyetini değiştirmediği, sistemin uygulanmaya başlandığı 2005 yılı sonundan, incelemenin

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

başladığı 2006 ortasına kadar bu oranda bir kapama oranına erişilmiş olması karşısında, bu oranın kısa veya orta vadede çok daha artabileceğini tahmin etmenin güç olmadığı, ayrıca, ev ve yerinde tüketim pazarları toplamında nokta bazında %3,7 olan kapama oranının hacim bazında yaklaşık %19'a çıkması, davacı şirketin halen kapattığı noktaların reklam yasağı nedeniyle görünürlüğün ürünün satılması açısından yüksek öneme haiz olduğu, ilgili pazarda kritik noktaların kapanmış olduğuna işaret ettiği, hem rakı satışında satış noktasında görünürlüğün önemi, hem de rakı satışının %84'ünün geleneksel kanal ve yerinde tüketim kanalında gerçekleşiyor olması nedeniyle, bu nihai satış noktalarında yapılacak münhasırlık uygulamaları ilgili pazarın tamamına yakınında rekabetin ortadan kalkmasına yol açacağı, bu itibarla inceleme konusu olayda Kanun'daki 5/c maddesindeki şartın da sağlanmadığı, diğer yandan, genel olarak, nihai satış noktalarıyla yapılacak münhasırlık uygulamalarının tüketicinin ürün tercih imkanını sınırlandırdığı, bu sınırlamanın rakip ürünleri satan satış noktaları arasındaki rekabet dolayısıyla hafifleyebileceği iddia edilebilirse de, hızlı tüketim mallarından olan rakının, tüketicinin bütçesi içinde mutlak olarak küçük bir yer tutması ve diğer satış noktaları için yapılacak araştırma dolayısıyla katlanılacak maliyetin ürünün maliyetine oranının görece yüksek olması nedeniyle bu hafifletici etkinin son derece sınırlı kalacağı, bir başka deyişle, dayanıklı tüketim malları gibi planlanmış ve bütçe içinde önemli bir yer tuten alışverişleri yaparken tüketici birçok satış noktasını araştırma maliyetine katlanabilirken, rakı piyasasında tüketicinin gittiği ilk satış noktasından alışveriş yapma olasılığının çok yüksek olduğu, bu etkinin, rakı satışının başka hizmetlerin bir yan unsuru olarak yapıldığı yerinde tüketim kanalında daha da yüksek olacağı, hal böyle olunca, satış noktası münhasırlığı tüketicie, satış noktasını kendisine bağlayan firmanın ürünlerinden başka bir seçenek bırakmadığı, bu bağlamda Kanun'un 5/b maddesinde tüketicinin anlaşmadan yarar sağlaması şartının da sağlanmasının olanaklı olmadığı, bunun yanında, Kanun'un 5/a maddesinde söz edilen, malların üretim ve dağıtımında münhasır çalışmaya bağlı iyileşme ve gelişmenin sağlandığını gösterir herhangi bir emarenin bulunmadığı, münhasırlık anlaşmalarına bağlı olarak bir know-how aktarımı ya da satış noktasına özgü yatırım yapılmasının söz konusu olmadığı, münhasırlığın davacı şirketin satış noktalarının alım miktarlarını daha iyi tahmin etme imkanı taşıdığı, bu bakımdan dağıtım sisteminin daha etkin çalışmasına sebep olabileceği iddia edilebilirse de; davacı şirketin hakim durumu ve istikrarlı pazar payıyla yıllar boyunca çalıştığı satış noktalarının satış potansiyeli hakkında sahibi olması beklenen bilgi dikkate alındığında dağıtım sisteminin etkin çalışması için münhasırlığın şart olmadığı kanaatine varıldığı, sözleşmelerin muafiyetin verilmesi için gerekli pozitif şartların (Kanun 5/a ve 5/b maddeleri) sağlamadığı ortaya konulduktan sonra, rekabetin bu amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması şartının (Kanun'un 5/d maddesi) temelsiz kaldığı, tüm bu tespit ve değerlendirmeler ışığında, içerdikleri münhasırlık hükmü sebebiyle, Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartları sağlamayan inceleme konusu sözleşmelere muafiyet tanınamayacağı sonucuna ulaşıldığı, bu durumda, Kanun'un 4. maddesindeki yasak

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

kapsamına giren sözleşmelerin Kanun'a uygunluğunun sağlanması gerektiği, aynı çerçevede, satış noktasının fiilen münhasır hale gelmesi amacıyla başvuru ve bu sonucu doğuracak şekilde yapılan servis sıklığının değiştirilmesi, belirli bir asgari alım/satım şartına bağlanan kotaya dayalı bedelsiz ürün, indirim gibi uygulamalara da son verilmesi gerektiği, sözleşme ve uygulamaların Kanun'a uygunluğunun sağlanabilmesi bakımından, taraf teşebbüsün satış sistemini kararın gerekleri doğrultusunda değiştirmeye gerekçeli kararı tebliğ tarihinden itibaren derhal başlamasının esas olduğu, bu değişikliklerin, 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ'in Geçici 2. maddesi dairesinde, en geç 1 Temmuz 2008 tarihine kadar tamamlanması gerektiği, sonuç olarak; rakı pazarında hakim durumda olduğu tespit edilen davacı şirketin pazar payı itibarıyla nihai satış noktalarıyla yaptığı mal alım sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi uyarınca grup muafiyetinden yararlanmadığına, rakip ürünleri satmama yükümlülüğü içermesi dolayısıyla söz konusu sözleşmelerin ve bu sözleşmelere dayanan ya da fiilen münhasırlığa yol açan bedelsiz ürün, indirim, servis sıklığının değiştirilmesi gibi uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmaz etkilere sahip olduğuna, dolayısıyla anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet tanınmayacağına karar verildiği anlaşılmıştır.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları hukuka aykırı saymakta ve yasaklamaktadır. 2002/2 sayılı Tebliğ ile değişiklik yapan ve 01.07.2007 tarihinde yürürlüğe giren 2007/2 sayılı Tebliğ ile, % 40 ve üzerinde pazar payına sahip teşebbüslerin yaptıkları dikey anlaşmalar grup muafiyeti kapsamında çıkarılmıştır. Bununla birlikte, 2007/2 sayılı Tebliğ'in Geçici 2. maddesi uyarınca, 1 Temmuz 2007'de 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanan dikey anlaşmalar muafiyet şartlarına uygunluğun sağlanması bakımından bir yıllık geçiş süresinden yararlanabilmektedir. Diğer taraftan, rekabeti sınırlayıcı anlaşmalara ilişkin bildirim yükümlülüğü bulunmadığından, pazar payı anılan eşik üzerinde olan teşebbüslerin yaptıkları dikey anlaşmalar, Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet şartlarını taşıyorsa anlaşmaların uygulamalarına devam edilebilecektir.

Olayda, Rekabet Kurulu'nun 19.11.2004 tarih ve 04-72/1052-263 sayılı kararı ile, davacı şirketin nihai satış noktaları ile akdetmiş olduğu standart mal alım sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğuna karar verilmiş olmakla birlikte, dava konusu kararın verildiği tarihte davacı şirketin rakı pazarındaki pazar payının %70-%80 civarında bulunduğu anlaşılmakta olup, %40'ın üzerinde pazar payına sahip olan davacının uyuşmazlık konusu dikey anlaşmaları, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2. maddesi kapsamı dışına çıkmış olduğundan, grup muafiyetinden yararlanamadığı açıktır. Ayrıca davacı şirkete Tebliğ'in Geçici 2. maddesine uygun olarak, sözleşmelerde gerekli değişikliklerin yapılması için en geç 1 Temmuz 2008 tarihine kadar süre tanındığı görülmüştür.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2008/2693
Karar No : 2011/5214

Öte yandan, Kanun'un 5. maddede sayılan şartların tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarına Kanun'un 4. maddesinin getirdiği yasaktan muafiyet tanınabileceği hükmü dikkate alınarak anılan sözleşmeler incelendiğinde ise, rakip ürünleri satmama yükümlülüğü içermesi dolayısıyla söz konusu sözleşmelerin ve bu sözleşmelere dayanan ya da fiilen münhasırlığa yol açan bedelsiz ürün, indirim, servis sıklığının değiştirilmesi gibi uygulamaların, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmayacak sonuçlar doğuracağı açık olduğundan, anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet de tanınamayacağı kanaatine varılmıştır.

Bu durumda; uyuşmazlık konusu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ uyarınca grup muafiyetinden yararlanmadığına, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarıyla bağdaşmaz etkilere sahip olması nedeniyle anılan sözleşmelere ve/veya uygulamalara bireysel muafiyet de tanınamayacağına ilişkin dava konusu 10.09.2007 tarih ve 07-70/863-326 sayılı Rekabet Kurulu kararında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Davacının diğer iddiaları da dava konusu işlemi sakatlar nitelikte görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; davanın reddine, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi göre belirlenen 1.100,00-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, aşağıda dökümü yapılan 165,70-TL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 22.11.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Turan	H.Neşe	Gürsel	Zeki
ÖZTÜRK	KARAKAYA	SARI	MEKİK	YİĞİT

YARGILAMA GİDERLERİ :

Başvuru Harcı	: 21,40-TL
Karar Harcı	: 28,90-TL
YD Harcı	: 22,90-TL
YD İtiraz Harcı	: 40,00-TL
Posta Gideri	: 52,50-TL
Toplam	: 165,70-TL

